

Examenul de bacalaureat național 2016

Proba E. d)

Filosofie

Varianta 10

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÉTEL

(30 punct)

Îrják a vizsgalpra a helyes válasz betűjét az alábbi esetekre vonatkozóan. Egyetlen válasz lehet helyes.

1. Az élet értelme problematikájának a megközelítése abból a nehézségből adódik, hogy:
 - a. minden ember egyforma
 - b. egyes emberek nem foglalkoznak ilyen jellegű kérdésekkel
 - c. az élet konkrét, azonnali következményeihez vezet
 - d. az emberi természete igen összetett, komplex
2. A viselkedésformák értékelése, mint jók, korrektek, indokoltak vagy nehezek, elhibázottak, indokolatlanok egy sajátos eljárása:
 - a. az ontológiának
 - b. a gnoszteológiának
 - c. erkölcstannak
 - d. az episztemológiának
3. Egy kérdéskör, ami az alkalmazott etika tárgyát képezheti egyszerre két feltételnek kell megfelelnie:
 - a. legyen egy ellentmondásos kérdéskör, amelynek explicit erkölcsi jellege van
 - b. legyen egy jól meghatározott probléma és moralizáló jellege legyen
 - c. legyen egy gyengén meghatározott probléma, amelyet introvertált személyek vállalnak
 - d. legyen egy komplex probléma, amelyekhez heurisztikus megoldási stratégiák szükségesek
4. A társadalom-politikai szabadság problematikája utal:
 - a. az indokolt és indokolatlan megszorítások körére
 - b. a megismerés forrásainak bizonyítási körére
 - c. az igazságszolgáltatás körére
 - d. az indokolatlan politikai döntések körére
5. A társadalom-politikai felelősség feltételezi:
 - a. nem választani, mert úgy biztos, hogy nem tévedsz
 - b. választani, akkor is ha az ok ismeretlen
 - c. választani racionálisan és tettek következményeinek tudatában.
 - d. választani, de csak alkalomszerűen
6. Az ember természeti jogai a következők:
 - a. az élethez való jog, a neveléshez való jog és a munkahelyhez való jog
 - b. az élethez való jog, a szabadsághoz való jog, a tulajdonhoz való jog
 - c. azok a jogok, amelyek az európai állampolgársági mivoltából fakadnak
 - d. az élethez való jog, a társuláshoz való jog, az ártatlanság védelmének a joga
7. A hétköznapi megismerés abban különbözik a megismerés más formáitól (tudományos, filozófiai), hogy ez egy olyan megismerési forma, amely:
 - a. objektív
 - b. szisztematikus
 - c. spontán
 - d. szigorú

8. I. Kant felfogásában az analitikus igazság egy olyan ítéletben található, amelyben az alany az állítmányhoz való viszonyában a következő fogalom által gondolható el:
- befogadás
 - azonosság
 - keresztvezetés
 - összhang
9. J. St. Mill felfogásában a legnagyobb boldogság elve állítja, hogy a cselekedetek akkor jók ha:
- az élvezeteket és fájdalom hiányát jelentik
 - csak néhány ember elégedetlen
 - Szokratész boldogtalan
 - a *disznóknak jó elve* alkalmazásának az eredménye
10. A jogállam egy olyan állam, amelyben az emberi jogok:
- feltétel nélkül tiszteletben vannak tartva
 - nem jelentenek egy prioritást
 - kizárólag az állam közbenjárásával valósíthatók meg
 - nem tartoznak az állam feladatai közé

II. TÉTEL

(30 pont)

Elemezzék tömören filozófiai szempontból az igazságosság és érdem viszonyának problematikáját, az alábbi támpontok alapján:

- nevezzenek meg egy filozófust, aki írásaiban az igazságosság és érdem viszonyának kérdéskörével foglalkozott; **4 pont**
- nevezzenek meg egy filozófiai elméletet/szemléletet, amely az igazságosság és érdem viszonyának kérdéskörével foglalkozott; **4 pont**
- mutassák be a megnevezett filozófiai elméletet/szemléletet; **6 pont**
- szemléltessék azt a filozófiai elméletet/szemléletet, amit bemutattak egy konkrét szituációs példával a jelenkori társadalomban; **6 pont**
- fogalmazzanak meg egy ellenérvet azzal az elmélettel/szemlélettel szemben, amelyet bemutattak; **6 pont**
- nevezzenek meg egy létező viszonyt az esélyegyenlőség és igazságosság fogalmai között. **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassák el figyelmesen az alábbi szöveget:

Észrevettem, hogy ebben: gondolkodom tehát vagyok, csak egy dolog az, ami meggyőz e tétel igazságáról, tudniillik az, hogy nagyon világosan belátom: ahhoz, hogy gondolkodjunk, léteznünk kell. Ebből pedig azt vontam le, hogy általános szabályul fogadhatom el: mindazt, amit egészen világosan és egészen határozottan belátunk igaz, és csak az okoz némi nehézséget, hogy felismerjük, mely dolgok azok, amelyeket határozottan fogunk fel

(R. Descartes – Értekezés a módszerről)

Válaszoljanak az alábbi kérelmekre:

1. Az adott szöveg alapján nevezze meg a megismerés két jellemzőjét R. Descartes felfogása szerint. **4 pont**
2. Tegye nyilvánvalóvá körülbelül fél oldalas terjedelemben a kételkedés és az igazság fogalmak közötti összefüggést. **10 pont**
3. Fogalmazza meg személyes véleményüket a szövegben szereplő filozófiai felfogás aktualitására nézve! **6 pont**

B. A demokrácia és a despotizmus közötti különbség abban áll, hogy egy demokráciában a kormányt le lehet váltani vérontás nélkül, amíg a despotizmusban nem.

(K. Popper Egy jobb világ kereséséről)

1. Nevezze meg három sajátosságát a demokráciának, K. Popper felfogása szerint. **6 pont**
2. Szemléltessék egy konkrét példa segítségével, a részvételi demokrácia fogalmát. **4 pont**